

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 11. febrúar 2008.

Umsögn Alþjóðahússins ehf. um frumvarp til laga um breyting á lögum nr. 97/2002, atvinnuréttindi útlendinga, og lögum nr. 47/1993, um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, með síðari breytingum, 338. mál, tegundir atvinnuleyfa, EES-reglur o.fl.:

Alþjóðahúsið telur frumvarp þetta mjög til bóta og til þess fallið á margan hátt að skýra réttarstöðu þeirra sem sækja um atvinnuleyfi hér á landi, sem og að með frumvarpi þessu er leitast við að samræma lögin núverandi lagaframkvæmd og verklagi. Þó skulu nokkrar athugasemdir gerðar við efni frumvarpsins:

1. Alþjóðahús hefur áður gert athugasemdir við að í núgildandi lögum er atvinnuleyfi í höndum vinnuveitanda og að við þær aðstæður hafi vinnuveitandi ákveðið vald yfir launþega sem er honum háður. Fagnar Alþjóðahús því að nú skuli atvinnuleyfi veitt útlendingi í stað atvinnurekanda en telur þó að betur hefði farið á því að binda leyfið tiltekinni atvinnugrein eða landsvæði en tilteknum atvinnurekanda, enda enn hættu á að atvinnuveitandinn noti sér þá aðstöðu að leyfi útlendingins sé eingöngu bundið við starf hjá honum. Ef útlendingurinn hættir hjá viðkomandi fyrirtæki einhverra hluta vegna, þarf að sækja um nýtt atvinnuleyfi og útlendingurinn má alla jafna ekki vinna hjá nýja vinnuveitandanum fyrr en atvinnuleyfið hefur verið endurnýjað. Þess utan er ekki tryggt að nýtt atvinnuleyfi verði gefið út.

2. Alþjóðahús gerir enn fremur athugasemdir við að atvinnuleyfi námsmanns skuli bundið við tiltekið starf sem sé hluti af námi hans við íslenskan skóla. Það tíðkast hér á landi sem annars staðar að námsmenn vinni með skóla, í mörgum tilvikum til að vera mögulegt að stunda nám. Að binda leyfið svo þröngu skilyrði, setur erlenda námsmenn á Íslandi í mun verri stöðu en íslenska námsmenn og erlenda námsmenn sem þurfa ekki atvinnuleyfi. Þykir Alþjóðahúsi fremur eiga að miða við námsárangur svo sem gert er með dvalarleyfi vegna náms, sýni námsmaðurinn fullnægjandi námsárangur þá fái hann framlengt jafnt námsmannaatvinnuleyfi sem dvalarleyfi. Samræmist svo þröngt skilyrði og illa því markmiði að byggja upp háskólanám og sérnám á alþjóðavísu á Íslandi svo námsmenn víðsvegar að sækí í að stunda nám hér á landi.

3. Í frumvarpinu er gert að skilyrði fyrir framlengingu tímabundinna atvinnuleyfa að atvinnurekandi hafi staðið skil á staðgreiðslu skatta sem og tryggingagjaldi lögum samkvæmt vegna starfa útlendingans. Gerir Alþjóðahús ekki athugasemdir við það í sjálfu sér enda hafa margir leitað til Alþjóðahúss sem lent hafa í vandræðum vegna þess að vinnuveitendur hafa ekki gert skil á staðgreiðslu. Enn fremur stuðlar slíkt skilyrði að því að fækka útlendingum á vinnumarkaði án tilskilinna leyfa. Hins vegar leggur Alþjóðahús áherslu á það að hafi vinnuveitandi ekki uppfyllt skyldur sínar lögum samkvæmt og verði þar af leiðandi ekki gefið út atvinnuleyfi, að þá komi það ekki niður á útlendingnum. Með því er átt við að í tilvikum sem þessum verði útlendingnum mögulegt að leita sér nýs starfs og fái hann það, að þá verði honum tryggt atvinnuleyfi þess vegna.

4. Alþjóðahús fagnar því að í frumvarpinu er að finna ákvæði um nýjan atvinnurekanda hliðstætt því er nú er að finna í reglugerð um atvinnuréttindi útlendinga. Þó er lagt til, að það verði ekki látið varða því að nýtt atvinnuleyfi fái ekki ef yfirlýsing um ráðningarslit milli útlendinga og fyrri atvinnurekanda fylgir ekki umsókn, verði ástæður þess ekki raktar til útlendingans.

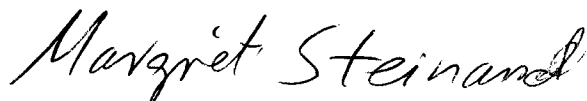
5. Alþjóðahús gerir athugasemdir við að tímabundið atvinnuleyfi fyrir íþróttafólk geti ekki orðið grundvöllur óbundins atvinnuleyfis. Verði ákvæðið að lögum verður staða erlends íþróttafólks sem hingað kemur mun verri en nú er, þar sem þau hafa hingað til fengið leyfi sem skapar grundvöll fyrir búsetuleyfi eftir að fyrsta dvalar- og atvinnuleyfi er framlengt.

6. Þá vill Alþjóðahús gera athugasemd við að í frumvarpinu er lagt til að tímabundin atvinnuleyfi vegna skorts á vinnuafli skuli ekki skapa grundvöll fyrir búsetuleyfi og að slíkt atvinnuleyfi megi aðeins gefa út að nýju eftir að útlendingurinn hefur dvalist erlendis í samfelldu tvö ár að loknum gildistíma síðasta leyfisins.

Er hér verið að takmarka mjög rétt þeirra sem koma hingað til að vinna ófaglærð störf, áður áttu slíkir einstaklingar möguleika á búsetuleyfi en nú er girt fyrir það. Með ákvæði sem þessu er í raun ekki litið á útlendinga sem manneskjur, heldur vinnuafli. Ýmsar aðstæður geta skapast á þeim tíma sem einstaklingur stundar atvinnu hér á landi og í raun ekki svo ólíklegt að hann festi hér rætur og vilji dvelja hér áfram. Er því ósanngjarnt að einstaklingurinn eigi ekki möguleika á því og telur Alþjóðahús að það ætti að veita útlendingnum færi á að dvelja hér áfram með leyfi sem skapar grundvöll fyrir óbundið atvinnuleyfi, a.m.k. ef hann er í starfi eða getur fengið starf hérlendis.

Alþjóðahús lætur umfjöllun um önnur ákvæði frumvarpsins þeim stofnunum og aðilum eftir sem sérþekkingu hafa á viðkomandi sviði, s.s. Persónuvernd varðandi ákvæði um vinnslu persónuupplýsinga.

Virðingarfyllt,

Margrét Steinarsdóttir
lögfræðingur Alþjóðahúss

Berist:

Nefndarsviði Alþingis

Félags- og tryggingamálanefnd

Pórunni Mariú Bjarkadóttir nefndarritari

Erindi: Umsögn Fjölmenningsseturs um breytingu á lögum nr. 97/2002 um atvinnuréttindi útlendinga með síðari breytingum.

Ísafirði 3. mars 2008.

Almennt

Fjölmenningssetur telur mikilvægt að tímabundið atvinnuleyfi verði ekki bundið tilteknum atvinnurekenda, sérstaklega gagnvart þeim einstaklingum sem fá slík leyfi vegna fjölskyldusameiningar, náms, sérfræðipækkingar eða sérstakra ástæðna. Einnig er mikilvægt að skoða frumvarpið út frá réttindum barna og ungmenna og möguleikum þeirra til að taka þátt í samfélaginu á sama hátt og önnur börn og ungmenni á Íslandi. Ef foreldrarnir eru báðir með tímabundið atvinnuleyfi sem er bundið atvinnurekanda, gildir það sama um börnin og getur það haft mjög slæm áhrif á möguleika þeirra til að aðlagast samfélaginu og þátttöku þeirra í atvinnulífinu til jafns við önnur ungmenni í landinu.

Athugasemdir við einstaka liði

Hefur 3. mgr. 4. greinar, að einungis útlendingar með óbundið atvinnuleyfi mega starfa við eigin atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, skv. breytingu laganna, ekki þá hættu í för með sér á að verið sé að hefta nýsköpun?

Í 5. gr. stendur að framlenging atvinnuleyfis er alltaf háð því að atvinnurekandi hafi staðið skil á staðgreiðslu skatta sem og tryggingargjaldi. Útlendingur hefur engar upplýsingar um þetta ákvæði og getur ekki tekið neina ábyrgð á skyldum atvinnurekanda. Enga að síður er útlendingurinn gerður algjörlega háður þessu ákvæði sem varpar ljósi á vankanta þess að útlendingur sé með atvinnuleyfi hjá einstaka atvinnurekanda.

5. gr. d-liður – Í lögunum frá 2002 er kveðið á um að atvinnurekandi eigi að tryggja starfsmann til jafns við ákvæði almannatryggingarlaga en með frumvarpinu er lagt til að breyta því í að sjúkratryggja eigi útlending skv. lögum um útlendinga. Hver er ástæðan fyrir þessari breytingu?

Fellur f-liður út? Að sýna fullnægjandi heilbrigðisvottorð.

Fellur áður 9. gr. um íslenskukennslu og samfélagsfræðslu niður?

7.gr. a-liður. Tímabundið atvinnuleyfi vegna skorts á vinnuafli. – Í ákvæðinu vegna tímabundins skorts á atvinnuleyfi getur sami einstaklingur, sem hefur unnið hér í tvö ár,

fengið leyfi til að vinna í önnur tvö að því tilskyldu að hann hafi dvalist erlendis í tvö ár frá lokum gildistíma síðasta leyfis. Hver er ástæðan fyrir því að það þurfi að líða tvö ár á milli?

b-liður. Af hverju er íþróttamönnum (leikmönnum) óheimilt að stunda aðra vinnu? Fæst íþróttafélög í landinu hafa efni á því að vera með atvinnumenn í fullu starfi. Hvers vegna geta íþróttamenn einungis fengið leyfi sem ekki geta orðið grundvöllur óbundins atvinnuleyfis?

c-liður. Það er mikilvægt að tryggt sé að dvalarleyfi af mannúðarástæðum séu gefin út, t.d. í þeim tilvikum þar sem um heimilisofbeldi eða skilnað er að ræða, þannig að þeir einstaklingar sem áður höfðu atvinnuleyfi sem makar íslensk ríkisborgara eigi þess kost að sjá fyrir sér við breyttar aðstæður og þurfi ekki að fara úr landi vegna nýs leyfis.

d-liður. Börnum þeirra sem eru með tímabundið atvinnuleyfi er ekki gert mögulegt að stunda sumarvinnu eða vinnu með námi til jafns við önnur ungmenni. Slíkt bitnar mjög á möguleikum þeirra við að aðlagast íslensku samfélagi. Þau eru háð því að fá tímabundið atvinnuleyfi, bundið einum atvinnurekanda eins og foreldrarnir, og takmarkar það mjög möguleika þeirra á vinnu og þátttöku í samfélaginu.

e-liður. Tímabundið leyfi vegna náms.

Gerum athugasemd við það að námsmenn geti ekki lengur stundað vinnu með námi eða í námshléum sem ekki tengjast náminu beint. Sem dæmi má taka nemanda á almennri braut í framhaldsskóla. Hvernig á hann að sýna fram á að vinnan tengist náminu? Er það ekki úr takti við íslenskt samfélag að ekki megi vinna með námi? Útilokar þetta ákvæði ekki alla nema þá námsmenn sem hafa aðgang að námslánnum eða eru mjög efnaðir? Þyrfti ekki frekar að bjóða hér upp á fornám þar sem kennd væri íslenska og fræðsla um íslenskt samfélag fyrir þá sem vilja stunda framhaldsnám? Í framhaldinu, ef nemendur uppfylla kröfur um námsframvindu, geti þeir stundað vinnu jafnhliða námi.

Það að námsmaður megi einungis stunda vinnu sem tengist viðkomandi námi, og getur ekki fengið leyfi sem veitir grundvöll til óbundins atvinnuleyfis er honum gert ómögulegt að fá til sín maka og börn nema sem ferðamenn fyrir utan þá námsmenn sem eru í doktorsnámi.

10. gr. b-liður. Þurfa börn sem fengið hafa búsetuleyfi að sækja um atvinnuleyfi við 18 ára aldur?

e-liður. Mikilvægt er að atvinnuleyfinu fylgi upplýsingar um hvenær eigi að sækja um framlengingu á því og hvernig eigi að standa að umsókninni.

Fyrir hönd starfsfólks Fjölmenningarseturs,
Elsa Arnardóttir, framkvæmdarstjóri Fjölmenningarseturs

Alþingi
Erindi nr. P 135/1810
komudagur 14.3.2008

14. mars 2008

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Varðar: Umsögn um frumvarp til laga atvinnuréttindi útlendinga o.fl., 338. mál, tegundir atvinnuleyfa, EES-reglur o.fl.

Félags- og tryggingamálanefnd Alþingis hefur leitað umsagnar Hagstofu Íslands um frumvarp til laga um atvinnuréttindi útlendinga o.fl. 338. mál, tegundir atvinnuleyfa, EES-reglur o.fl.

Hagstofan álitur að efni frumvarpsins tengist ekki verksviði hennar á beinan hátt og umsögn um það sé því ekki á færi hennar.

Virðingarfyllst

Ólafur Hjálmarsson
hagstofustjóri

Alþingi
Félags- og tryggingamálanefnd
Þórunn María Bjarkadóttir, nefndarritari
150 Reykjavík

Reykjavík, 12.02.2008

Tilv. 40.13

JP/gg

Landspítali (LSH) hefur fengið til umsagnar frumvarp til laga um atvinnuréttindi útlendinga o.fl., 338. mál, tegundir atvinnuleyfa, EES reglur o.fl. Um er að ræða breytingar á l. nr. 97/2002 og l. nr. 47/1993.

Frumvarp þetta hefur verið til nánari skoðunar hjá þeim aðilum/sérfræðingum á LSH sem mesta reynslu hafa af erlendum starfsmönnum á LSH og atvinnuréttindum.

1. des. 2007 voru samtals 5206 starfsmenn í 3963 stöðugildum á LSH og eru starfsmenn með erlent ríkisfang 340 frá 45 þjóðlöndum. Af þessum tölum má ráða að mikil vinna fer í að sinna þessu starfsfólki LSH bæði við upphaf starfs og meðan það starfar á LSH.

Þeir sérfræðingar á LSH sem yfirfarið hafa þetta frumvarp telja það almennt mikla réttarbót.

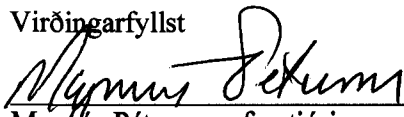
Af hálfu LSH eru settar fram nokkrar ábendingar sem mælt er með að skoðaðar verði nánar.

- Í 4. gr. frumvarpsins (6 gr.) er ástæða til að benda á samræmingu á tímalengd gildistíma dvalar- og atvinnuleyfa. Það að mega vinna áfram meðan umsókn um framlengingu atvinnuleyfis er í vinnslu er háð því að dvalarleyfið sé í gildi.
- Í 3. mgr. 6. gr. frumvarpsins er fjallað um ákvæði um heimild Vinnumálastofnunar að víkja frá skilyrði a-liðar 1. mgr. 7. gr. "vegna starfs sem krefst háskólamenntunar". Í þessu sambandi er vert að benda á að í dag eru hjúkrunarfræðingar með háskólapróf hér á landi en þeir hjúkrunarfræðingar sem ráðnir eru erlendis frá eru almennt ekki háskólamenntaðir og viðurkenndur EES staðall krefst ekki háskólamenntunar fyrir hjúkrunarfræðinga.
- Í 10. gr. frumvarpsins (19. gr.) er fjallað um meðferð umsóknar um atvinnuleyfi. Þar má skilja að sá skriflegi ráðningarsamningur sem fjallað er um í 4. mál. 1. mgr., milli útlendinga og atvinnurekenda, sé á þar til gerðum eyðublaðum Vinnumálastofnunar. Þannig hefur þetta verið fram til þessa. Reynslan er hinsvegar sú að þegar útlendingur hefur störf á LSH er gerður nýr ráðningarsamningur (oftast á íslensku) í stað hins staðlaða sem krafist er af Vinnumálastofnun. Hér ætti að nægja sá samningur sem atvinnurekandi gerir sjálfur.

Að lokum þykir LSH ástæða til að fagna ákvæði 13. gr. um heimild til að samkeyra upplýsingar Vinnumálastofnunar og annarra yfirvalda til að tryggja að útlendingar starfi löglega hér á landi. LSH hefur fundið fyrir því að erfitt hefur verið að fá upplýsingar um rétt útlendinga s.s. varðandi sjúkratryggingar erlendra ríkisborgara sem hér starfa. Hefur LSH þurft að afskrifa talsverðan kostnað vegna sjúkraþjónustu, þar sem engar upplýsingar hefur verið að fá um viðkomandi einstaklinga og hafa aðilar vísað hvor á annan.

LSH mælir með framgangi máls nr. 338 með vísan til framangreindra ábendinga.

Virðingarfyllst

Magnús Pétursson, forstjóri

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

Alþingi
Erindi nr. P 135/1492
komudagur 20.2.2008

Reykjavík, 18. febrúar 2008.

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

**UMSÖGN MANNRÉTTINDASKRIFSTOFU ÍSLANDS UM FRUMVARP TIL LAGA UM BREYTING Á
LÖGUM NR. 97/2002, ATVINNURÉTTINDI ÚTLENDINGA, OG LÖGUM NR. 47/1993, UM FRJÁLSAN
ATVINNU- OG BÚSETURÉTT LAUNAFÓLKIS INNAN EVRÓPSKA EFNAHAGSSVÆÐISINS, MEÐ
SÍÐARI BREYTINGUM, 338. MÁL, TEGUNDIR ATVINNULEYFA, EES-REGLUR O.F.L.,
135. LÖGGJAFARÞING 2007– 2008, 338. MÁL.**

Mannréttindaskrifstofa Íslands hefur farið yfir ofangreint frumvarp með hliðsjón af alþjóðlegum mannréttindasamningum sem Ísland á aðild að og tilmælum alþjóðlegra eftirlitsstofnana á sviði mannréttinda. Mannréttindaskrifstofan fagnar frumvarpinu og telur það á margan hátt til þess fallið að skýra réttarstöðu þeirra sem sækja um atvinnuleyfi hér á landi. Mannréttindaskrifstofan telur þó nauðsynlegt að gera nokkrar athugasemdir við frumvarpið.

Mannréttindaskrifstofan fagnar því að fyrirhugað sé að atvinnuleyfi skuli veitt einstaklingi í stað atvinnurekanda eins og nú er. Skrifstofan hefur gagnrýnt nógildandi fyrirkomulag þar sem atvinnurekanda er veitt ægivald yfir útlendum starfskrafti sínum og alþjóðlegar eftirlitsstofnanir hafa einnig hvatt stjórnvöld til að breyta þessu fyrirkomulagi. Árið 2005 hvatti Mannréttindafulltrúi Evrópuráðsins íslensk stjórnvöld til að veita atvinnuleyfi beint til launþega í stað atvinnurekanda¹ og árið 2006 tók Evrópunefnd gegn kynþáttamisrétti og skorti á umburðarlyndi í sama streng.² Nefnd Sameinuðu þjóðanna gegn kynþáttamisrétti lýsti áhyggjum sínum af þessu fyrirkomulagi árið 2005:

While noting that the issuance of temporary work permits to employers of foreign workers rather than to the employees themselves serves to better oversee the situation of the labour market, and that copies of such permits indicating the expiry date are handed out to the employees, who may change jobs during the period covered by the permit, the Committee is concerned that this situation may lead to breaches of the labour rights of temporary foreign workers (art. 5, para. (e) (i)).

Recalling its general recommendation XXX (2004) on discrimination against non-citizens, the Committee recommends to the State party that it strengthen legal safeguards to prevent such breaches and to ensure that foreign workers are protected against discrimination, in particular in relation to working conditions and work requirements.³

Mannréttindaskrifstofan telur þó að enn sé launþegi um of háður atvinnurekanda með því að leyfi er áfram bundið við ákveðinn atvinnurekanda. Æskilegra væri að binda leyfið frekar við t.d. ákveðna atvinnugrein eða landssvæði. Hér telur skrifstofan það einnig mjög til bóta að í frumvarpinu er að finna ákvæði um nýjan atvinnurekanda en telur nauðsynlegt að kveða skýrar á um útlendingur skuli ekki látinn gjalda þess ef yfirlýsing um ráðningarslit fylgir ekki umsókn, verði ástæður þess ekki raktar til

¹ Report by Mr. Alvaro Gil-Robles, Commissioner for Human Rights on his visit to the Republic of Iceland, 14 December 2005, CommDH(2005)10.

² European Commission against Racism and Intolerance, Third report on Iceland, Adopted on 30 June 2006 made public on 13 February 2007, CRI(2007)3

³ Concluding observations of the Committee on the Elimination of Racial Discrimination : Iceland. 01/11/2005, CERD/C/ISL/CO/18.

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

hans. Til Mannréttindaskrifstofunnar hafa leitað einstaklingar sem átt hafa í erfiðleikum með að fá þessa yfirlýsingu frá atvinnurekanda. Á sama hátt verður að tryggja útlendingur sé ekki látinn gjalda þess ef vinnuveitandi uppfyllir ekki skyldur sínar um skil á staðgreiðslu skatta og tryggingagjaldi vegna starfa útlendingans. Í tilvikum sem þessum verður að heimila útlendingnum að leita sér nýs starfs og tryggja honum atvinnuleyfi vegna hinnar nýju atvinnu. Loks telur skrifstofan æskilegt að kveða fastar að orði um skyldur atvinnurekanda til að tryggja að útlendingar fái nauðsynlegar upplýsingar um rétt sinn á íslenskum vinnumarkaði, ásamt íslenskukennslu.

Mannréttindaskrifstofan telur óæskilegt að binda tímabundin atvinnuleyfi vegna náms við tiltekin störf sem eru hluti af námi viðkomandi við íslenskan skóla. Í fyrsta lagi vegna þess að enn er ekki hefð er fyrir því að starfsnám sé hluti af námsskrám íslenskra skóla. Skilyrði þetta myndi því gera erlendum námsmönnum nær ómögulegt að sjá sér farborða á meðan á námi á Íslandi stendur en ljóst er að flestir sem þurfa atvinnuleyfi skv. 7. gr. frumvarpsins koma frá löndum þar sem laun eru töluvert lægri en hér og þeim er illmögulegt að safna sér fyrir vistinni í einhverju dýrasta landi í heimi. Í öðru lagi samræmist svo þröngt skilyrði illa því markmiði að byggja um háskólanám á heimsmælikvarða á Íslandi en hentugra væri í því samhengi að *auðvelda* námsmönnum að vinna með námi. Í þriðja lagi vekur Mannréttindaskrifstofan athygli á því að til hennar leita oft erlendir nemar sem hafa hug á að vinna ýmis verkefni í tengslum við veru sína á Íslandi og hefur þekking þeirra nýst á margan hátt; að takmarka atvinnuleyfi við námsskrá reysir óhóflegar skorður við því að íslenskir atvinnurekendur geti nýtt sér krafta og sérþekkingu útlendinga og íslenskt samfélag færi þannig á mis við mikilvæga auðlind. **Mannréttindaskrifstofan telur æskilegra að binda atvinnuleyfið námsárangri; sýni neminn fullnægjandi námsárangur þá fái hann framlengt námsmannadvalar- og atvinnuleyfi.**

Mannréttindaskrifstofan hefur um nokkuð skeið unnið að bættri stöðu hælisleitenda á Íslandi. Mannréttindaskrifstofan vill því fagna því að útlendingar sem fengið hafa bráðabirgðadvalarleyfi eða dvalarleyfi á grundvelli mannúðarsjónarmiða geti jafnframt fengið tímabundin atvinnuleyfi, án þess að til komi lengur mat Vinnumálastofnunar á persónulegum högum viðkomandi. Þá fagnar skrifstofan því að verði frumvarpið að lögum þá er sú framkvæmd lögfest að atvinnuleyfi sem tengist dvalarleyfi á grundvelli mannúðarsjónarmiða, geti orðið grundvöllur óbundins atvinnuleyfis.

Mannréttindaskrifstofan fagnar því að útlendingar sem fengið hafa að dveljast hér á landi sem flóttafólk verði undanþegnir kröfu um atvinnuleyfi.

Mannréttindaskrifstofan fagnar því að heimilt verði að veita börnum útlendinga sem öðlast hafa búsetuleyfi óbundið atvinnuleyfi þegar þau ná átján ára aldri.

Mannréttindaskrifstofan gerir þó alvarlegar athugasemdir við þau ákvæði frumvarpsins sem takmarka rétt útlendinga umfram það sem kveðið er á um í núgildandi lögum.

Í fyrsta lagi gerir skrifstofan athugasemd við að tímabundin atvinnuleyfi fyrir íþróttafólk geti ekki orðið grundvöllur óbundinna atvinnuleyfa. Verði frumvarpið að lögum versnar staða útlends íþróttafólks til muna en hingað til hefur það fengið leyfi sem skapar grundvöll fyrir búsetuieyfi eftir að fyrsta dvalar- og atvinnuleyfi er framlengt.

Í öðru lagi gerir skrifstofan athugasemd við að frumvarpið kveður á um að tímabundin atvinnuleyfi vegna skorts á vinnuafli skuli ekki skapa grundvöll fyrir búsetuleyfi og að slík leyfi megi aðeins gefa út að nýju eftir að útlendingurinn hefur dvalist erlendis í samfelldu tvö ár að loknum gildistíma síðasta leyfisins. Með þessu er verið að takmarka mjög rétt ófaglærðs fólks sem núgildandi lög veita möguleika á búsetuleyfi. Skrifstofan telur eðlilegt og sanngjarnt að gefa fólki kost á

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

að vera áfram á Íslandi með leyfi sem skapar grundvöll fyrir óbundið atvinnuleyfi, í það minnsta ef fólk er í vinnu, eða á kost á vinnu hérlandis.

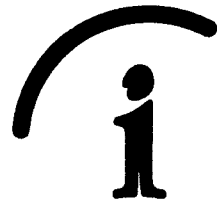
Loks telur skrifstofan æskilegt að kveða sérstaklega á um tímabundin atvinnuleyfi til handa fórnarlömbum mansals í frumvarpinu, í samræmi við fyrirhugaða fullgildingu Evrópusamningsins gegn mansali og Palermósamninginn.

Virðingarfyllt,

f.h. Mannréttindaskrifstofu Íslands

Guðrún D. Guðmundsdóttir, framkvæmdastjóri

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Persónuvernd

Rauðarárstíg 10 105 Reykjavík
sími: 510 9600 bréfasími: 510 9606
netfang: postur@personuvernd.is
veffang: personuvernd.is

Reykjavík, 25. febrúar 2008
Tilvísun: 2007110804 SMG/--

Persónuvernd hefur borist bréf félags- og tryggingamálanefndar Alþingis, þar sem óskað er umsagnar stofnunarinnar um frumvarp til laga um atvinnuréttindi útlendinga o.fl., 338. mál, tegundir atvinnuleyfa, EES-reglur o.fl.

Í 13. gr. frumvarpsins eru lagðar til breytingar á ákvæðum 16. gr. a. í lögum nr. 97/2002 um atvinnuréttindi útlendinga, er snúa að meðferð upplýsinga. Lagt er til að ákvæðin verði framvegis í 25. gr. laganna og orðist svo:

„Vinnumálastofnun og lögreglu er heimil vinnsla persónuupplýsinga, þar á meðal þeirra sem viðkvæmar geta talist, að því marki sem slík vinnsla telst nauðsynleg við framkvæmd laganna. Að því marki sem nauðsynlegt er til að tryggja að útlendingar starfi löglega hér á landi er heimilt við vinnslu persónuupplýsinga að samkeyra upplýsingar Vinnumálastofnunar, Útlendingastofnunar, lögreglu, skattayfirvalda og þjóðskrár. Slíkar samkeyrslur skulu gerðar án þess að upplýsingar úr skrár einstakra stofnana séu sendar öðrum stofnunum umfram það sem nauðsynlegt er til skoðunar á fyrir fram skilgreindu athugunarefni. Að öðru leyti fer um meðferð persónuupplýsinga samkvæmt lögum um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga. Fáir Vinnumálastofnun upplýsingar sem gefa til kynna að brotið sé gegn íslenskum lögum og reglum er stofnuninni heimilt að afhenda hlutaðeigandi eftirlitsstjórnvaldi eða lögreglu, eftir atvikum, upplýsingarnar.“

Í 14. gr. er að finna svohljóðandi nýmæli:

„Lögregla og Vinnumálastofnun hafa eftirlit með framkvæmd laganna. Atvinnurekandi skal veita lögreglu og Vinnumálastofnun aðgang að skjölum eða öðrum gögnum sem nauðsynleg eru til að sýna fram á að ekki hafi verið brotið gegn lögnum. Útlendingur og atvinnurekandi skulu gefa allar aðrar nauðsynlegar upplýsingar í tengslum við eftirlitið.

Lögreglu skal veittur aðgangur að vinnustöðvum atvinnurekanda í þeim tilgangi að kanna hvort atvinnurekandi og útlendingur sem starfar hjá honum fari að lögum þessum. Lögreglan skal sýna skilríki um starf sitt.

Útlendingur skal að kröfu lögreglu sýna skilríki um að honum sé heimilt að starfa hér á landi og, ef þörf er á, veita upplýsingar svo að ljóst sé hver hann er, m.a. til að sýna fram á að hann sé

undanþeginn kröfu um atvinnuleyfi samkvæmt lögum þessum þegar við á.

Lögreglu er heimilt að krefja aðra starfsmenn sem starfa eða hafa starfað einhvern tíma á síðustu þremur mánuðum hjá viðkomandi atvinnurekanda um nauðsynlegar upplýsingar í tengslum við eftirlitið.“

I.

Gildandi reglur um meðferð persónuupplýsinga

Til skýringar verður fyrst gerð stuttleg grein nokkrum þeim helstu gildandi reglum um meðferð persónuupplýsinga.

1.

Heimildir til vinnslu persónuupplýsinga.

Lög nr. 77/2000, um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga, er sú íslenska löggjöf sem hefur að geyma almennar reglur um meðferð persónuupplýsinga. Þar er kveðið á um að vinnsla persónuupplýsinga sé því aðeins heimil að uppfyllt sé eitthvert skilyrði 1. mgr. 8. gr., en þau eru eftirfarandi:

1. hinn skráði hafi ótvírætt samþykkt vinnsluna eða veitt samþykki skv. 7. tölul. 2. gr. laganna
2. vinnslan sé nauðsynleg til að efna samning sem hinn skráði er aðili að eða til að gera ráðstafanir að beiðni hins skráða áður en samningur er gerður;
3. *vinnslan sé nauðsynleg til að fullnægja lagaskyldu sem hvílir á ábyrgðaraðila;*
4. vinnslan sé nauðsynleg til að vernda brýna hagsmuni hins skráða;
5. vinnslan sé nauðsynleg vegna verks sem unnið er í þágu almannahagsmuna;
6. *vinnslan sé nauðsynleg við beitingu opinbers valds sem ábyrgðaraðili, eða þriðji maður sem upplýsingum er miðlað til, fer með;*
7. vinnslan sé nauðsynleg til að ábyrgðaraðili, eða þriðji maður eða aðilar sem upplýsingum er miðlað til, geti gætt lögmætra hagsmuna nema grundvallarréttindi og frelsi hins skráða sem vernda ber samkvæmt lögum vegi þyngra.

Séu upplýsingarnar viðkvæmar í skilningi 2. gr. laganna þarf jafnframt eitthvert skilyrði 1. mgr. 9. gr. að vera uppfyllt, en þau eru eftirfarandi:

1. hinn skráði samþykki vinnsluna;
2. *sérstök heimild standi til vinnslunnar samkvæmt öðrum lögum;*
3. ábyrgðaraðila beri skylda til vinnslunnar samkvæmt samningi aðila vinnumarkaðarins;
4. vinnslan sé nauðsynleg til að verja verulega hagsmuni hins skráða eða annars aðila sem ekki er sjálfur fær um að gefa samþykki sitt skv. 1. tölul.;
5. vinnslan sé framkvæmd af samtökum sem hafa stéttarfélagsleg markmið eða af öðrum samtökum sem ekki starfa í hagnaðarskygni, svo sem menningar-, líknar-, félagsmála- eða hugsjónasamtökum, enda sé vinnslan liður í lögmætri starfsemi samtakanna og taki aðeins til félagsmanna þeirra eða einstaklinga sem samkvæmt markmiðum samtakanna eru, eða hafa verið, í reglubundnum tengslum við þau; slíkum persónuupplýsingum má þó ekki miðla áfram án samþykkis hins skráða;
6. vinnslan taki einungis til upplýsinga sem hinn skráði hefur sjálfur gert opinberar;
7. *vinnslan sé nauðsynleg til að krefja verði afmörkuð, sett fram eða varin vegna dómsmáls eða annarra slíkra laganaudsynja;*
8. vinnslan sé nauðsynleg vegna læknismeðferðar eða vegna venjubundinnar stjórnsýslu á sviði heilbrigðisþjónustu, enda sé hún framkvæmd af starfsmanni heilbrigðisþjónustunnar sem bundinn er þagnarskyldu;
9. vinnslan sé nauðsynleg vegna tölfræði- eða vísindarannsóknna, enda sé persónuvernd tryggð með tilteknum ráðstöfunum eftir því sem við á.

2.

Vinnsla persónuupplýsinga af hálfu stjórnvalda

Í ljósi lögmætisreglu stjórnsýsluréttarins kemur helst til greina að stjórnvöld byggi heimildir sínar til söfnunar og skráningar persónuupplýsinga á 3. og/eða 6. tölul. 1. mgr. 8. gr., teljist upplýsingarnar ekki viðkvæmar. Ef um viðkvæmar persónuupplýsingar er að ræða verður jafnframt að uppfylla eitthvert skilyrði 1. mgr. 9. gr. og koma þar helst til greina 2. og/eða 7. tölul.

Samkvæmt 3. tölul. 1. mgr. 8. gr. er vinnsla persónuupplýsinga heimil sé hún nauðsynleg til að fullnægja lagaskyldu sem hvílir á ábyrgðaraðila.

Samkvæmt 6. tölul. 1. mgr. 8. gr. er vinnsla heimil sé hún nauðsynleg við beitingu opinbers valds sem ábyrgðaraðili, eða þriðji maður sem upplýsingum er miðlað til, fer með.

Samkvæmt 7. tölul. 1. mgr. 9. gr. er vinnsla viðkvæmra persónuupplýsinga heimil sé hún nauðsynleg til að krafa verði afmörkuð, sett fram eða varin vegna dómsmáls eða annarra slíkra laganauðsynja. Þar er átt við tiltekna réttarkröfu eða laganauðsyn sem þegar liggur fyrir og er ákvæðið því ekki heimild fyrir almennri söfnun og skráningu persónuupplýsinga sem hugsanlega kann að vera hægt að nota síðar meir.

Samkvæmt 2. tölul. 1. mgr. 9. gr. er vinnsla viðkvæmra persónuupplýsinga heimil ef sérstök lagaheimild standi til vinnslunnar.

3.

Meginreglur um gæði gagna og vinnslu.

Ávallt skal gætt meginregla um gæði gagna og vinnslu sem er að finna í 7. gr. laganna, en þær eru efnislega sambærilegar skuldbindingum Íslands skv. 5. gr. Evrópuráðssamnings um vernd einstaklinga varðandi vélræna vinnslu persónuupplýsinga. Reglurnar mæla fyrir um að við meðferð persónuupplýsinga skuli allra eftirfarandi þátta gætt:

1. að þær séu unnar með sanngjörnum, málefnalegum og lögmætum hætti og að öll meðferð þeirra sé í samræmi við vandaða vinnsluhætti persónuupplýsinga;
2. að þær séu fengnar í yfirlýstum, skýrum, málefnalegum tilgangi og ekki unnar frekar í öðrum og ósamrýmanlegum tilgangi, en frekari vinnsla í sagnfræðilegum, tölfræðilegum eða vísindalegum tilgangi telst ekki ósamrýmanleg að því tilskildu að viðeigandi öryggis sé gætt;
3. að þær séu nægilegar, viðeigandi og ekki umfram það sem nauðsynlegt er miðað við tilgang vinnslunnar;
4. að þær séu áreiðanlegar og uppfærðar eftir þörfum, persónuupplýsingar sem eru óáreiðanlegar eða ófullkomnar, miðað við tilgang vinnslu þeirra, skal afmá eða leiðrétta;
5. að þær séu varðveittar í því formi að ekki sé unnt að bera kennsl á skráða aðila lengur en þörf krefur miðað við tilgang vinnslu.

II.

Ákvæði 1. mgr. 13. gr. frumvarpsins

Í 1. mgr. 13. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir því að Vinnumálastofnun og lögreglu verði heimil vinnsla persónuupplýsinga, þar á meðal þeirra sem viðkvæmar geta talist, að því marki sem slík vinnsla telst nauðsynleg við framkvæmd laganna. Í athugasemdum við ákvæðið segir að því sé ætlað að stuðla enn frekar að virku eftirliti með störfum útlendinga hér á landi.

Persónuvernd telur ákvæði þetta of víðtækt og óskýrt.

1. mgr. 13. gr. frumvarps þessa virðist ætlað að vera sérstök lagaheimild til vinnslu viðkvæmra persónuupplýsinga í skilningi 2. tölul. 1. mgr. 9. gr. laga nr. 77/2000.

Í 1. mgr. 71. gr. stjórnarskrár lýðveldisins Íslands, nr. 33/1944, segir að allir skuli njóta friðhelgi einkalífs, heimilis og fjölskyldu. Þó megi, með sérstakri lagaheimild, takmarka þessi réttindi ef brýna nauðsyn ber til vegna réttinda annarra, sbr. 3. mgr. 71. gr. Í athugasemdum við ákvæðið í greinargerð sem fylgdi frumvarpi til stjórnskipunarlaga nr. 97/1995 segir að mjög raunhæft dæmi um svið, þar sem álitafni vakni um hvort brotið sé gegn friðhelgi einkalífs, sé skráning persónuupplýsinga. Þar reyni á hve langt megi ganga í skipulagðri skráningu á lífsháttum manns og högum og meðferð slíkra upplýsinga. Einnig kemur fram að með því að setja fram beina reglu um friðhelgi einkalífs sé ekki aðeins gert ráð fyrir því að skylda hvíli á ríkinu til að forðast afskipti af einkalífi manna og persónulegum högum, heldur beri því einnig að binda í löggjöf *skýrar* reglur um öflun, skráningu og meðferð persónuupplýsinga, hvort sem um er að ræða meðferð stjórnvalda eða einkaaðila á upplýsingunum.

Eins og fyrr segir gera lög nr. 77/2000, um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga, ráð fyrir því að löggjafinn geti takmarkað rétt einstaklingsins með því að heimila vinnslu viðkvæmra persónuupplýsinga með setningu sérлага, sbr. 2. tölul. 1. mgr. 9. gr. laganna. Í ljósi 71. gr. stjórnarskrár hlýtur þó að verða að gera þær kröfur til löggjafans að hann mæli fyrir um takmörkun þessara réttinda með skýrum og ótvíræðum hætti. Í samræmi við það segir í athugasemdum við ákvæði 2. tölul. 1. mgr. 9. gr. frumvarps þess er síðar varð að lögum nr. 77/2000, að það ráðist af túlkun viðkomandi sérлагаákvæðis hvort skilyrði 2. tölul. sé fullnægt. Mat á því hvort lagastoð sé fyrir hendi ráðist hverju sinni af skýringu viðkomandi sérлагаákvæðis, en því meiri íhlutun í einkalíf einstaklingsins sem umrædd vinnsla hafi í för með sér þeim mun ótvíræðari þurfi lagaheimildin að vera.

Sé litið til meginreglna 1. mgr. 7. gr. laga nr. 77/2000 um gæði gagna og vinnslu - sem eins og fyrr segir eru efnislega sambærilegar skuldbindingum Íslands skv. 5. gr. Evrópuráðssamnings um vernd einstaklinga varðandi vélræna vinnslu persónuupplýsinga - er ljóst að þær hníga í sömu átt. Þar er t. a. m. mælt fyrir um að þess skuli gætt að persónuupplýsingar séu unnar með sanngjörnum, málefnalegum og lögmætum hætti, sbr. 1. tölul. ákvæðisins, en með því er átt við að meðferð og vinnsla persónuupplýsinga skuli gagnsæ og fyrirsjáanleg þannig að mönnum megi vera ljós hvaða upplýsingum stjórnvöld og aðrir safna og skrá um þá. Einnig skal þess gætt að persónuupplýsingar séu fengnar í yfirlýstum, skýrum, málefnalegum tilgangi, sbr. 2. tölul. ákvæðisins.

Af athugasemdum við 13. gr. frumvarps þessa virðist mega ráða að 1. mgr. ákvæðisins sé ætlað að tryggja tilteknum stjórnvöldum, Vinnumálastofnun og lögreglu, viðbótarheimildir til vinnslu viðkvæmra persónuupplýsinga, sbr. þá athugasemd í greinargerð að lagt sé til að þeim *verði* heimil vinnsla viðkvæmra persónuupplýsinga. Þessi stjórnvöld hafa nú þegar tilteknar heimildir til vinnslu persónuupplýsinga. Vinnumálastofnun er t.d. eðli málsins samkvæmt heimilt að vinna með upplýsingar sem lagðar eru fram til þess að sýna fram á að skilyrði laga um veitingu atvinnuleyfis séu uppfyllt. Heimildir lögreglu til að vinna með persónuupplýsingar í þágu refsivörslu leiða af ákvæðum laga nr. 19/1991 um meðferð opinberra mála og lögreglulaga nr. 90/1996. Með vísan til þeirra sjónarmiða sem rakin hafa verið um kröfur til skýrleika sérлагаheimilda dregur Persónuvernd í efa að ákvæði 1. mgr. 13. gr. frumvarps þessa sé tæk heimild til vinnslu viðkvæmra persónuupplýsinga, *umfram* það sem þegar leiðir af öðrum ákvæðum laga um valdheimildir Vinnumálastofnunar og lögreglu.

Persónuvernd leggur því til að annað hvort verði ákvæði þetta felld niður eða, ef reynslan hefur

leitt í ljós að valdheimildir Vinnumálastofnunar og lögreglu séu ófullnægjandi, að vegið verði og metið hvaða tilteknu heimildir þeim séu nauðsynlegar og þær verði síðan færðar í lög með skýrari hætti.

III

Ákvæði 2. mgr. 13. gr. frumvarpsins

Í 2. mgr. 13. gr. frumvarpsins er lagt til að, að því marki sem nauðsynlegt er til að tryggja að útlendingar starfi löglega hér á landi, verði heimilt að samkeyra upplýsingar Vinnumálastofnunar, Útlendingastofnunar, lögreglu, skattyfirvalda og Þjóðskrár. Slíkar samkeyrslur skuli gerðar án þess að upplýsingar úr skrám einstakra stofnana verði sendar öðrum stofnunum umfram það sem nauðsynlegt sé til skoðunar á fyrirfram skilgreindu athugunarefni. Að öðru leyti fari um meðferð persónuupplýsinga samkvæmt lögum um persónuvernd og meðferð persónuupplýsingar.

Ákvæðinu er ætlað að koma í stað núgildandi ákvæðis 2. mgr. 16. gr. a í lögum nr. 97/2002, en þar segir:

„Heimilt er við vinnslu upplýsinga að samkeyra upplýsingar Vinnumálastofnunar, Útlendingastofnunar, lögreglu og skattyfirvalda í þeim tilgangi að kanna hvort atvinnurekendur sem hafa ráðið útlendinga til starfa hafi farið að lögum þessum enda sé um að ræða afmörkuð verkefni en ekki viðvarandi samkeyrslu. Að öðru leyti fer um meðferð persónuupplýsinga samkvæmt lögum um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga.“

Í athugasemdum við ákvæðið segir eftirfarandi:

„Í gildandi lögum er heimilt að samkeyra upplýsingar Vinnumálastofnunar, Útlendingastofnunar, lögreglu og skattyfirvalda svo unnt sé að hafa eftirlit með að útlendingar er starfa hér á landi hafi til þess tilskilin leyfi. Er lagt til að einnig verði gert heimilt að samkeyra upplýsingar fyrrnefndra stjórnvalda við upplýsingar þjóðskrár en um leið er leitast við að setja því skýrari mörk en áður í hvaða skyni og með hvaða hætti slík samkeyrsla upplýsinga geti farið fram. Ástæða þessarar tillögu er að í framkvæmd hefur reynst erfiðleikum bundið að hafa eftirlit með því að útlendingar sem hér dvelja og starfa hafi til þess tilskilin leyfi. Sem dæmi má nefna að oft má sjá af staðgreiðsluskrá einni saman að útlendingur er enn að störfum hér á landi án tilskilins atvinnuleysis eða starfi hjá öðrum atvinnurekanda en atvinnuleyfi hans er skilyrt við. Jafnframt er það eitt af skilyrðum framlengingar atvinnuleyfa að atvinnurekandi hafi staðið skil á staðgreiðslu skatta. Er því mikilvægt að skattyfirvöld og Vinnumálastofnun eigi með sér náð samstarf á grundvelli laga um atvinnuréttindi útlendinga. Með þessu er verið að efla eftirlitsþátt stjórnvalda til að tryggja betur en áður að stjórnvöld hafi yfirsýn yfir fjölda erlendra ríkisborgara sem starfa á innlendum vinnumarkaði sem og koma í veg fyrir að þeir starfi án tilskilinnna leyfa. Slíkt eftirlit þarf m.a. að vera reglubundið og skilvirkt. Eftirlit af þessu tagi krefst samvinnu þeirra stjórnvalda sem að málaflokknum koma, þar á meðal með samkeyrslu upplýsinga frá Vinnumálastofnun, Útlendingastofnun, þjóðskrá, skattyfirvöldum og lögreglu.“

Samkvæmt 3. tölul. 1. mgr. 7. gr. laga nr. 77/2000, um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga, skal þess gætt við meðferð persónuupplýsinga að þær séu nægilegar, viðeigandi og ekki umfram það sem nauðsynlegt er miðað við tilgang vinnslunnar. Í samræmi við það telur Persónuvernd ákvæði þetta skýrara og í betra samræmi við meginreglur persónuupplýsingaréttarins en ákvæði gildandi laga, að því leyti að sérstaklega er kveðið á um að gæta skuli meðalhöfs við þessa samkeyrslu persónuupplýsinga. Hins vegar má spyrja hvort ekki nægi, til þess að ná markmiðum ákvæðisins, að stjórnvald sem leitar eftir upplýsingum um hvort tiltekinn útlendingur, sem ekki hefur tilskilin leyfi sé samt sem áður „í kerfinu“, fái eingöngu jákvæða eða neikvæða svörun um það, en ekki efnislegar upplýsingar. Þannig myndi þar til bær eftirlitsstofnun t.d. einungis fá upplýsingar um hvort tiltekinn maður sem ekki hefur tilskilin leyfi

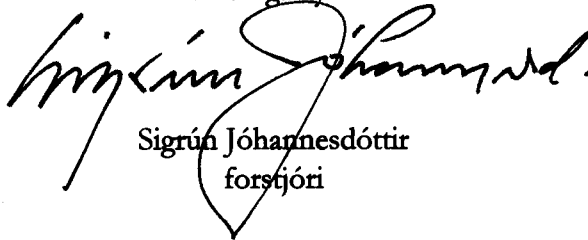
sé engu að síður á staðgreiðsluskrá, en ekki upplýsingar um fjárhæðir o.þ.h. Ef slíkar upplýsingar nægja til að ná markmiðum ákvæðisins ætti að taka það fram.

IV.

Ákvæði 14. gr. frumvarpsins

Í 14. gr. frumvarpsins er kveðið á um eftirlit Vinnumálastofnunar og lögreglu með framkvæmd laga um atvinnuréttindi útlendinga og skyldu til að veita þessum aðilum upplýsingar eða aðgang að upplýsingum. Persónuvernd gerir ekki athugasemdir við þessi ákvæði.

Virðingarfyllt

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sigrún Jóhannesdóttir', is written over the printed name and title.

Sigrún Jóhannesdóttir
forstjóri

Alþingi
Erindi nr. P 135/1584
komudagur 27.2.2008

Félags- og trygginganefnd Alþingis
Alþingi
150 Reykjavík

Reykjavík, 20. febrúar 2008

Meðfylgjandi er umsögn Rauða kross Íslands um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 97/2002, um atvinnuréttindi útlendinga, og lögum nr. 47/1993, um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, með síðari breytingum.

Virðingarfyllst,
f.h. Rauða kross Íslands,

Kristján Sturluson
framkvæmdastjóri

Hluti af Alheimshreyfingu
Rauða krossins
og Rauða hálfmánans

Icelandic Red Cross
Cruz Roja Islandesa
Croix-Rouge Islandaise

Efstaleiti 9
103 Reykjavík
Iceland

Sími/Tel: (354) 570 4000
Fax: (354) 570 4010

E-Mail: central@redcross.is
Website: www.redcross.is

UMSÖGN RAUÐA KROSS ÍSLANDS

um

Frumvarp til laga

**um breytingu á lögum nr. 97/2002, um atvinnuréttindi útlendinga,
og lögum nr. 47/1993, um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks
innan Evrópska efnahagssvæðisins, með síðari breytingum.**

(Lagt fyrir Alþingi á 135. löggjafarþingi 2007–2008.)

I. Almennar athugasemdir

Rauði kross Íslands stendur vörð um mannréttindi og virðingu einstaklinga og hefur tekið að sér málsvarastarf í málefnum hælisleitenda og flóttafólks. Þá sinnir Rauði krossinn málefnum sem tengjast fólksflutningum, mansali og innflytjendum og veitir sérstaka athygli þeim hópi einstaklinga sem dvelja hér á landi og eru ríkisfanglausir.

Við yfirferð frumvarpsins hefur Rauði kross Íslands haft til hliðsjónar grundvallarmarkmið hreyfingarinnar um mannúð, óhlutdrægni og hlutleysi sem og stefnu Alþjóðahreyfingar Rauða krossins í málefnum sem tengjast flóttafólki, hælisleitendum og alþjóðlegum fólksflutningum.

Að mati Rauða kross Íslands er frumvarpið að mörgu leyti til þess fallið að skýra réttarstöðu útlendinga sem sækja um atvinnuleyfi hér á landi. Með frumvarpinu er stigið skref í rétta átt með því að veita útlendingi atvinnuleyfi í stað atvinnurekanda. Þó hefði félaginu þótt betra að stíga skrefi lengra þannig að atvinnuleyfi útlendinga yrði ekki bundið við tiltekinn atvinnurekanda heldur til dæmis tiltekna atvinnugrein eða jafnvel landssvæði. Þá er að mati félagsins alvarlegt umhugsunarefni hvort raunverulega sé gild ástæða að takmarka og skerða réttindi námsmanna, íþróttafólks og þeirra einstaklinga sem til landsins koma að vinna ófaglærð störf með þeim hætti sem gert er ráð fyrir í frumvarpinu miðað við núgildandi lög um atvinnuréttindi útlendinga.

Í frumvarpinu eru jafnframt önnur atriði sem Rauði kross Íslands vill vekja athygli félags- og trygginganefndar á og verður vikið að þeim hér að neðan.

II. Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins

Um 7. gr. a-lið.

Tímabundið atvinnuleyfi vegna skorts á vinnuafli.

Sbr. að ofan í almennum athugasemdum við frumvarpið.

Um 7. gr. b-lið.

Tímabundið atvinnuleyfi fyrir íþróttafólk

Sbr. að ofan í almennum athugasemdum við frumvarpið.

Um 7. gr. c-lið.

Tímabundið atvinnuleyfi vegna sérstakra ástæðna

1.

Rauði krossinn fagnar því að möguleikar þeirra einstaklinga sem fá bráðabirgðadvalarleyfi, dvalarleyfi á grundvelli mannúðarsjónarmiða eða samkvæmt 3. mgr. 11. gr. útlendingalaga, til atvinnu er aukinn. Þá er ánægjulegt að skilyrði þess að tímabundið atvinnuleyfi verði veitt sé að c-liður 7. gr. verði uppfylltur en félagið vill koma á framfæri athugasemdum varðandi d-lið sömu greinar.

Það er sameiginleg skoðun Rauða kross félaga í Evrópu að einstaklingar sem sækja um hæli eigi alla jafna að hafa tækifæri á að stunda atvinnu.¹ Í frv. til. l um breytingu á lögum um útlendinga sem nú er til meðferðar hjá allsherjarnefnd hefur félagið lagt til að hælisleitandi geti sótt um bráðabirgðadvalarleyfi (sem er forkrafa að hægt sé að sækja um tímabundið atvinnuleyfi) um leið og ljóst er að mál hans fer í svokallaða efnismeðferð hjá Útlendingastofnun. Í ofangreindri umsögn félagsins er tekið fram að umönnunarkostnaður stjórnvalda skipti líklega tugum milljóna á ári hverju og að þennan kostnað megi líklega lækka umtalsvert með því að auðvelda aðgengi hælisleitenda að vinnumarkaðnum enda verði þeim þannig gert kleift að sjá sér farborða.

¹Sbr. *Opinion of the National Red Cross Societies of the Member States of the European Union* and the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies* frá 21. ágúst 2007 (www.redcross-eu-net), bls. 3. í 2. mgr. 11. gr. *Council Directive 2003/9/EC* frá 27. janúar 2003 um lágmarksviðmið um aðbúnað hælisleitenda er mælt fyrir um að aðildarríki reglugerðarinnar skuli veita hælisleitanda aðgang að vinnumarkaði ekki síðar en einu ári eftir að hælisumsókn er lögð fram. Á Íslandi eru engin slík viðmið í gildi og getur hælisleitenda verið meinaður aðgangur að vinnumarkaði á meðan að umsókn hans er til meðferðar, en meðferð hælisumsókna getur tekið langan tíma og í sumum tilfellum meira en 2-3 ár. Þá er vakin athygli á því að um lágmarksviðmið er að ræða sem aðildarríki eru ekki bundin af og heimilt að veita aðgang að vinnumarkaði fyrr. Ísland er ekki aðili að reglugerðinni né bundið af henni.

Varðandi skilyrði þess efnis að einstaklingar skuli vera sjúkratryggðir til að heimilt sé að veita þeim tímabundið atvinnuleyfi ætti slíkt að vera til hagsbóta fyrir umsækjanda um tímabundið

atvinnuleyfi. Hins vegar vill Rauði krossinn benda á að mestu máli skiptir hvernig framkvæmd þessa skilyrðis yrði háttað. Þar má nefna til atriði eins og hvort hægt sé að mæta kröfum tryggingafélaga sem fara fram á að með umsókn um sjúkratryggingu fylgi afrit af vegabréfi og heilsufarsupplýsingar frá heimalandi. Fæstir hælisleitendur gætu framvísað slíkum gögnum. Þá er ekki skýrt hver skuli greiða kostnað við sjúkratryggingu, þ.e. hvort kostnaðurinn eigi að vera atvinnurekandans eða hælisleitandans. Verði kostnaðurinn atvinnurekandans má leiða líkum að því að hann kjósi e.t.v. fremur að ráða einstakling sem þurfi ekki slíka tryggingu. Sé það hælisleitandans að greiða kostnaðinn er líklegt að fæstir hælisleitendur gætu greitt þann kostnað. Því er ákveðin hættu á að í tilfelli hælisleitenda verði erfitt eða illfært að afla tímabundins atvinnuleyfis.

Leggur Rauði krossinn því til að ákvæðið verði endurskoðað með hliðsjón af því sem kemur fram að ofan. Verði ákvæðið að lögum þarf hins vegar að skoða hvernig framkvæmd yrði háttað og hafa samráð við hlutaðeigandi.

Þessu til viðbótar vekur Rauði krossinn athygli á því að í frumvarpi því sem er til meðferðar hjá allsherjarnefnd má veita útlendingi dvalarleyfi þótt ekki sé fullnægt öllum skilyrðum 11. gr. [um grunnskilyrði dvalarleyfis] ef rík mannúðarsjónarmið standi til þess. Slíkt dvalarleyfi mun því hægt að veita þótt útlendingur sé ekki sjúkratryggður enda munu einstaklingar sem sækja um hæli sem flóttamenn almennt ekki vera sjúkratryggðir. Í ákvæði frumvarpsins sem lýtur að bráðabirgðadvalarleyfi er heldur ekki að skilja að sjúkratrygging sé skilyrði fyrir veitingu slíks leyfis. Félagið vekur einnig athygli á að við framlengingu leyfisins eru ekki gerðar kröfur um sjúkratryggingu. Með vísan til þessa bendir Rauði krossinn á að hugsanlegt væri að hælisleitandi fengi bráðabirgðadvalarleyfi og tímabundið atvinnuleyfi til eins árs en eftir árið væri mál hans enn til meðferðar hjá stjórnvöldum. Við framlengingu leyfisins þyrft hann hins vegar ekki samkvæmt ákvæðinu að uppfylla skilyrði um sjúkratryggingu þótt staða hans væri í engu breytt frá því að fyrsta leyfið var veitt.

2.

Rauði kross Íslands telur æskilegt að frumvarpið kveði skýrt á um tímabundið atvinnuleyfi til handa fórnarlömbum mansals, sbr. athugasemdir félagsins við h-lið 10. gr. frumvarps um breytingu á lögum um útlendinga.

Um 7. gr. e-lið. Tímabundið atvinnuleyfi vegna náms.

Sbr. að ofan í almennum athugasemdum við frumvarpið.

Alþingi
Erindi nr. P 135/1447
komudagur 18. 2. 2008

RÍKISLÖGREGLUSTJÓRINN

Reykjavík 15. febrúar 2008

Tilvísun: 2008020034

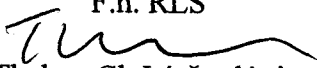
50.03

Tilvísun yðar: Þskj. 571 - 338. mál

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Hjálagt fylgir umsögn ríkislögreglustjóra um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 97/2002, um atvinnuréttindi útlendinga, og lögum nr. 47/1993, um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, með síðari breytingum.

F.h. RLS

Thelma Cl. Þórðardóttir,
löglærður fulltrúi

Umsögn ríkislögreglustjóra um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 97/2002, um atvinnuréttindi útlendinga og lögum nr. 47/1993, um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, með síðari breytingum.

Ríkislögreglustjórinn hefur haft til umsagnar að beiðni allsherjarnefndar Alþingis frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 97/2002 um atvinnuréttindi útlendinga og lögum nr. 47/1993, um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, með síðari breytingum. Umsögnin fer hér á eftir.

I.

Almennt um frumvarpið

Með frumvarpi þessu eru lagðar til breytingar á ákvæðum laga nr. 97/2002, um atvinnuréttindi útlendinga, með síðari breytingum, og lögum nr. 47/1993, um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, með síðari breytingum.

Ríkislögreglustjóri fagnar því nýmæli að kveðið sé á með svo skýrum hætti um eftirlitshlutverk Vinnuálastofnunar og lögreglu auk þess að veittar eru skýrar heimildir þeim til handa til að sinna eftirlits með atvinnuréttindum útlendinga á vinnustöðum.

Sigríður Björk Guðjónsdóttir / Thelma Cl. Þórðardóttir

Alþingi
Erindi nr. P 135/1344
komudagur 7.2.2008

Ríkissaksóknari

Reykjavík 6. febrúar 2008.

Nefndasviðs Alþingis
Austurstræti 10
150 Reykjavík

Allsherjarnefnd Alþingis hefur óskað umsagnar ríkissaksóknara um frumvarp til laga um atvinnuréttindi útlendinga o. fl , 338. mál. tegundir atvinnuleyfa, EES- reglur o. fl.

Engar athugasemdir eru gerðar eða ábendingar settar fram af hálfu ríkissaksóknara vegna téðs frumvarps.

Virðingarfyllt

Nefndasvið Alþingis
Félags- og tryggingamálanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 11.febrúar, 2008

Efni: Umsögn Stúdentaráðs Háskóla Íslands um frumvarp til laga um atvinnuréttindi útlendinga o.fl., 338.mál, tegundir atvinnuleyfa, EES-reglur o.fl.

Í 13.gr. laga nr.97/2002 er fjallað um tímabundið atvinnuleyfi vegna náms. Samkvæmt nýjum lögum er erlendum nemum sem koma frá ríkjum utan EES og EFTA ekki heimilt að vinna með námi, nema um sé að ræða starf sem er hluti af námi þeirra. Þá er tekið sem dæmi nám í löggiltum iðngreinum, svo sem húsasmíði eða læknisfræði.

Nú þegar mæta stúdentar utan EES og EFTA miklum hindrunum hyggist þeir leggja stund á nám á Íslandi, og þar ber helst að nefna fjárhagslegar hindranir. Skv. 42.gr. reglugerðar 53/2003 um útlendinga, þurfa stúdentar að sýna fram á að framfærsla þeirra sé trygg allan þann tíma sem þeir sækja um að fá að dveljast hér á landi. Því þarf skiptinemi, frá ríki utan EES eða EFTA, sem hefur fengið inngöngu í íslenskan háskóla að sýna fram á að hann eigi 857.925 kr. til þess að fá leyfi til að dvelja hérlandis tvær námsannir.

Nánast allir íslenskir stúdentar vinna hlutastarf með námi enda nægir grunnframfærslan ekki ein og sér að framfleyta stúdentum. Húsnæðisvandi ungs fólks er mikill og löng bið eftir námsmannaíbúðum. Stúdentaráð Háskóla Íslands harmar það að banna eigi stúdentum utan EES og EFTA að vinna hlutastarf með námi á sama hátt og aðrir stúdentar hérlandis. Með þessum lögum er íslenska ríkið að setja frekari fjárhagslega byrði á stúdenta utan EES og EFTA og óttumst við að með þessu verði fjárhagslega hindrunin nánast óyfistíganleg og að hún hindri algjörlega aðgang umræddra stúdenta að háskólamenntun á Íslandi.

Af þessu dregur Stúdentaráð Háskóla Íslands þá ályktun að háskólamenntun á Íslandi sé einungis opin þeim erlendu námsmönnum sem eru vel staddir fjárhagslega og samræmist það engan veginn þeim jafnréttisgildum sem eiga að vera grunnurinn að íslensku samfélagi. Einnig brýtur það í bága við þá stefnu sem menntamálaráðuneytið hefur sett sér hvað varðar framtíð háskólastigsins á Íslandi.

Árið 1999 skrifaði þáverandi menntamálaráðherra, Björn Bjarnason, undir Bolognayfirlýsinguna sem miðar að því að árið 2010 verði til hágæða háskólasamfélag í Evrópu þar sem landamæri eða aðrar hindranir standi ekki í vegi fyrir hreyfanleika nemenda og kennara. Í dag eru 46 ríki aðilar að Bologna ferlinu en 15 þeirra eru utan EES og EFTA. Ætli menntamálaráðuneytið sér að innleiða ferlið af sannfæringu verður að tryggja það að stúdentar frá þessum ríkjum geti átt þess kost að stunda nám á Íslandi, en hreyfanleiki stúdenta er hornsteinn evrópska háskólasvæðisins.

Einnig ber að líta til markmiðs Háskóla Íslands um að komast á lista yfir topp 100 bestu háskóla í heimi, en samningar við alþjóðlega háskóla skipa lykilhlutverk ætli Háskóli Íslands sér að ná þessu markmiði. Nú þegar hefur Háskóli Íslands gert skiptisamninga við virta

Háskóla um allan heim, þar á meðal í Bandaríkjunum. Fjárhagslegar hindranir stúdenta utan EES og EFTA geta sett strik í reikning íslenskra háskóla hvað varðar samninga við erlenda háskóla og stöðu þeirra í alþjóðasamkeppni.

Stúdentaráð Háskóla Íslands telur að með þessum lögum sé verið að stíga skref í þveröfuga átt. Í stað þess að setja fleiri steina í götur erlendra stúdenta, ætti íslenska ríkið að gera sér grein fyrir þeirri stefnu sem menntamálaráðuneytið og íslenskir háskólar hafa sett sér og tryggja það að þeir geti orðið hluti af hinu alþjóðlega háskólasamfélagi.

12.2.2008

Alþingi
Erindi nr. P 135/1397
komudagur 13.2.2008

Félags- og tryggingamálanefnd Alþingis.

338. mál.

Embætti sýslumannsins á Keflavíkurflugvelli (*Lögreglu- og Tollstjórinn á Suðurnesjum*) gerir engar athugasemdir við frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 97/2002, um atvinnuréttindi útlendinga, og lögum nr. 47/1993, um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, með síðari breytingum.

Virðingarfyllst,
F.h.s.

Eyjólfur Kristjánsson ftr.

Alþingi
Erindi nr. Þ 135/1404
komudagur 12.2.2008

Nefndasvið Alþingis
b.t. Þórunnar Maríu Bjarkadóttur
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík.

Reykjavík, 12. febrúar 2008

Efni: Umsögn vegna frumvarps til laga um breytingu á lögum nr. 97/2002, um atvinnuréttindi útlendinga, og lögum nr. 47/1993, um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, með síðari breytingum.

Útlendingastofnun barst bréf frá félags- og tryggingamálanefnd Alþingis, dags. 30. janúar sl., þar sem farið var þess á leit að stofnunin veitti umsögn vegna ofangreinds frumvarps.

Útlendingastofnun er fylgjandi ofangreindu frumvarpi og fagnar því að þar er m.a. að finna ákvæði um mismundandi atvinnuleyfaflokka.

Útlendingastofnun vill benda á fáein atriði er fram komu við samlestur ofangreinds frumvarps og frumvarps til laga um breytingu á lögum um útlendinga, nr. 96/2002, með síðari breytingum.

1. (9. gr.) Ákvæðið kveður á um heimild til útgáfu tímabundins atvinnuleyfis vegna skorts á vinnuafli. Í 5. mgr. er að finna ákvæði er kveður á um að heimilt sé að veita tímabundið atvinnuleyfi að nýju skv. ákvæðinu vegna starfa útlendinga sem áður hefur haft slíkt atvinnuleyfi í samtals tvö ár þegar útlendingurinn hefur dvalist erlendis samfelld í tvö ár frá lokum gildistíma síðasta leyfis. Samkvæmt ákvæði þessu getur útlendingur því aðeins sótt um að nýju á grundvelli þessa ákvæðis hafi hann áður haft slíkt atvinnuleyfi í tvö ár og eftir að hafa dvalist erlendis í tvö ár frá lokum gildistíma þess. Í 12. gr. a. í frumvarpi til laga um breytingu á lögum um útlendinga er að finna ákvæði um heimild til útgáfu dvalarleyfis vegna skorts á vinnuafli. Ákvæði 4. mgr. kveður á um heimild til útgáfu slíks dvalarleyfis að nýju að lokinni tveggja ára samfelldri dvöl útlendinga frá lokum gildistíma leyfis. Í ákvæðinu er ekki að finna skilyrði um að útlendingur hafi fengið útgefið slíkt dvalarleyfi í samtals tvö ár til að geta sótt um það að nýju að lokinni tveggja ára dvöl erlendis. Ákvæðið má því túlka á þann veg að hafi útlendingur haft útgefið dvalarleyfi á grundvelli þessa ákvæðis í eitt ár samfelld og verið eftir gildistíma þess erlendis í samfelld tvö ár sé honum heimilt að sækja að nýju um dvalarleyfi á grundvelli þess. Eðli málsins samkvæmt ætti að gæta hér samræmis í lagatextum.

2. (10. gr.) Ákvæðið kveður á um heimild til útgáfu tímabundins atvinnuleyfis fyrir íþróttafólk. Ákvæði 2. ml. 2. mgr. kveður á um að heimilt sé að framlengja slíku atvinnuleyfi um allt að eitt ár í senn. Í 12. gr. b. í frumvarpi til laga um breytingu á lögum um útlendinga er að finna ákvæði um heimild til útgáfu dvalarleyfis íþróttafólks. Ákvæði 2. ml. 2. mgr. kveður aftur á móti á um að heimilt sé að framlengja slíku dvalarleyfi um allt að tvö ár í senn. Eðli málsins samkvæmt ætti að gæta hér samræmis í lagatextum.
3. (17. gr.) Ákvæðið kveður á um heimild til útgáfu óbundins atvinnuleyfis. Ákvæði 2. mgr. kveður á um heimild til útgáfu óbundins atvinnuleyfis til handa nánustu aðstandendum útlendinga sem þegar hefur verið veitt slíkt leyfi. Ákvæðið kveður aftur á móti ekki á um að slík heimild myndist eftir að hinir nánustu aðstandendur hafi öðlast búsetuleyfi samkvæmt lögum um útlendinga, sbr. t.d. 3. mgr. 17. gr. frumvarpsins. Rétt er þó að benda á að þetta kemur fram í athugasemdum með lagafrumvarpinu en telja má eðlilegt að slíkt komi jafnframt fram í lagatexta.
4. (19. gr.) Ákvæðið kveður á um meðferð umsóknar um atvinnuleyfi. Í 1. mgr. kemur fram sú meginregla að sótt skuli um fyrsta atvinnuleyfi áður en útlendingur kemur til landsins. Ákvæði 2. ml. gerir ráð fyrir að þegar sex mánuðir eða lengri tími hefur liðið frá því að atvinnuleyfi féll úr gildi skuli útlendingur vera erlendis á afgreiðslutíma umsóknar nema Útlendingastofnun hafi veitt honum leyfi til að dveljast hér á landi á þeim tíma. Ákvæðið ber með sér að ef útlendingur hefur dvalist erlendis í fimm mánuði eftir að atvinnuleyfi hans féll úr gildi þá megi hann vera staddur á landinu á afgreiðslutíma umsóknar. Rétt þykir að benda á að ákvæði 3. mgr. sömu greinar kveður á um að framlengja skuli tímabundið atvinnuleyfi eigi síðar en fjórum vikur áður en fyrra leyfi fellur úr gildi. Ákvæði 12. gr. í frumvarpi til laga um breytingu á lögum um útlendinga er að finna ákvæði er kveður á um endurnýjun dvalarleyfis. Ákvæði 2. mgr. kveður á um að útlendingur skuli sækja um framlengingu dvalarleyfis eigi síðar en fjórum vikum áður en leyfi fellur úr gildi og sé honum þá heimilt að dveljast á landinu þar til ákvörðun hefur verið tekið um umsókn hans. Að öðrum kosti skuli hann hverfa úr landi. Í athugasemdum með frumvarpinu kemur fram að ef útlendingur sækir of seint um endurnýjun dvalarleyfis verði litið svo á að um fyrsta leyfi sé að ræða. Ákvæði 6. gr. í frumvarpi til laga um breytingu á lögum um útlendinga kveður á um þá meginreglu að útlendingur sem sækir um dvalarleyfi í fyrsta sinn megi ekki vera staddur á landinu fyrr en umsóknin hefur verið samþykkt. Samkvæmt þessu myndi Útlendingastofnun ekki heimila útlendingi, sem sækir um framlengingu á atvinnutengdu dvalarleyfi utan setts tímaramma, að vera staddur á landinu á afgreiðslutíma umsóknar nema í þröngum undantekningartilvikum. Ekki þykir því ljóst hvert markmiðið og vilji löggjafans er með setningu ákvæðisins um sex mánaða tímarammann sem rakið er hér að ofan.
5. Í 15. gr. frumvarpsins, er felur í sér breytingar á núgildandi ákvæði 24. gr. laga um atvinnuréttindi útlendinga og fjallar um kærueimild, segir að stjórnarsýslukæra fresti ekki réttaráhrifum ákvörðunar Vinnumálastofnunar og skuli útlendingur dveljast erlendis á meðan á afgreiðslu kæru stendur nema Útlendingastofnun hafi veitt honum leyfi til að dveljast hér á landi á. Rétt þykir að benda á, þar sem forsendan fyrir því að atvinnuleyfi er gefið út er að dvalarleyfi sé einnig gefið út, að samkvæmt 31. gr. laga um útlendinga nr. 96/2002, með síðari breytingum, frestar stjórnarsýslukæra réttaráhrifum

ákvörðunar Útlendingastofnunar. Þetta felur t.d.í sér að ef útlendingur kærir ákvörðun Útlendingastofnunar um synjun á atvinnutengdu dvalarleyfi og kærir að auki ákvörðun Vinnumálastofnunar um synjun á atvinnuleyfi, er honum samkvæmt lögum um útlendinga, heimilt að dveljast á landinu á meðan æðra stjórnvald fjallar um kæru á synjun á dvalarleyfi, án þess að tilkomi útgáfa dvalarleyfis þar um.

Virðingarfyllt,
f.h. leyfasviðs Útlendingastofnunar,

Anna V. Ólafsdóttir

Alþingi
Erindi nr. P 135/1907
komudagur 28.3.2008

Nefndasvið Alþingis
Félagsmálanefnd Alþingis
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Reykjavík, 26. mars 2008

Efni: Umsögn um frumvörp um breytingar á lögum um atvinnuréttindi útlendinga og lögum um útlendinga.

Vísinda- og tækniráð vann á síðastliðnu ári að verkefni sem kallað var framtíðarsýn 2020. Leitast var við að líta til framtíðar og draga fram þau atriði sem líklegt er að skipti máli hvað varðar vísindi, tækni og nýsköpun í framtíðinni. Á haustfundi ráðsins 18. desember var samþykkt ályktun „Áskoranir og áherslur í vísindum, tækniþróun og nýsköpun á næstu árum“, (sjá www.vt.is).

Í ályktun ráðsins koma fram nokkur atriði sem ráðið telur áskoranir og áhrifavalda. Þar er meðal annar fjallað um „Samkeppni um hæfustu einstaklingana“ en þar segir: Samkeppnisstaða þjóðar veltur á getu til að laða að sér hæfustu einstaklingana. Ungt fólk sem hlotið hefur menntun, vísindalega þjálfun og reynslu erlendis velur sér búsetu þar sem tækifærin bjóðast. Aðbúnaður og skilyrði verða að vera með þeim hætti að innlent og erlent hæfileikafólk kjósi að lifa og starfa hér á landi.

Í umræðu innan ráðsins hefur oft verið fjallað um mikilvægi þess fyrir framþróun í vísindum og tækni að eiga möguleika á að laða til landsins hæft fólk til starfa í háskólum, stofnunum og fyrirtækjum. Hér er átt við sérfræðinga og nemendur. Ungt fólk með mikla menntun lítur á allan heiminn sem atvinnumarkað og íslenskt þekkingarsamfélag verður að eiga möguleika á að keppa um slíkt hæfileikafólk.

Starfsnefndir ráðsins fagna frumvörpum sem koma að nokkru leyti til móts við þau sjónarmið að styrkja þurfi samkeppnisstöðu Íslands að þessu leyti og leggur til að áhersla verði lögð á einfalda og skjóta framkvæmd á afgreiðslu mála þegar sérfræðingar, vísindamenn og nemendur í rannsóknatengdu framhaldsnámi eiga í hlut. Nefndirnar fagna sérstaklega lagfæringum á stöðu erlendra nema sem hingað koma til doktorsnáms en benda jafnframt á að sömu röksemdir eiga við um nemendur í meistaranámi. Meistaraneimendur eru einn mikilvægasti starfskrafturinn í þeim öflugum rannsóknnum sem hér eru stundaðar um þessar mundir. Starfsnefndirnar telja sérstaka ástæðu til að undirstrika eftirfarandi atriði:

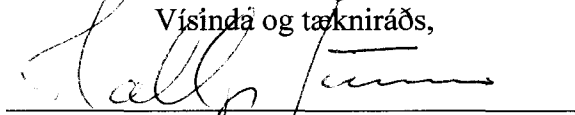
1. Íslensk fyrirtæki, stofnanir og háskólar leita í vaxandi mæli eftir að ráða til sín starfsfólk, sem býr að hæfni og reynslu, en þjóðerni eða uppruni skipta ekki máli.

2. Til að áhugavert sé fyrir erlenda sérfræðinga og nemendur í framhaldsnámi að koma og starfa á Íslandi verður að liggja fyrir að viðkomandi geti starfað hér í að minnsta kosti þrjú ár og að viðkomandi geti tekið með sér fjölskyldu sína.
3. Fyrir framþróun háskólasamfélagsins hér á landi er mikilvægt að geta laðað að góða erlenda stúdenta, sérstaklega til framhaldsnáms. Lagt er til að dvalarleyfi fyrir stúdenta verði lengra en 6 mánuðir í senn. Það kann að vera mikilvægt að veita einungis 6 mán. í upphafi, en síðan verði framlengt í samræmi við lengd viðkomandi náms. Mikilvægt er að fjölskylda viðkomandi námsmanns geti fylgt honum.

Vísinda- og tækniráð vill koma þessum sjónarmiðum á framfæri við endurskoðun umræddra laga og tilbúið til frekara samráð ef þess er óskað.

F.h. hönd vísinda- og tækninefnda

Vísinda og tækniráðs,

Hallgrímur Jónasson
formaður tækninefndar